

Dobrý soused Kurt Gebauer

V Praze právě vystavujete spolu s dosud neznámým sochařem Eugenem Jindrou. Co máte vy dva společného?

Je to takové praštné srovnání, naše věci jsou velmi různorodé. Eugena Jindru jsem dosud neznal, dala nás dohromady až galerie. Je velmi skromný a precizní a jeho práce velmi temné. Já si z temných věcí naopak spíše dělám srandu a hraju si s nimi. Galerista Tomáš Zapletal si ale myslí, že toho máme hodně společného. Oba pracujeme s odkazy na fenomény, které tu už byly, oba jsme vyrůstali s maminkou a otcové nám zemřeli, když jsme byli mladí. I jméno Gebauer zní židovsky, podobně jako Morgenabendt, ale přítom není.

Odkud pocházejí Gebaueri?

Od pradávna žili v Jeseníkách, i teď jsou jich ve Slezsku mraky. Myslel jsem si, že moje příjmení pochází ze slov „gehendes Bauer“, jdoucí sedlák. V knize o cizích jménech v českém prostředí jsem nedávno zjistil, že to znamená „dobrý soused“. Pochází to ze jména „Gebuhr“, které se sem dostalo v 16. století ze středního Německa, když se osidlovalo nynější pohraničí. Můj dědeček byl kamnář z Hlučína, jeho tatínek byl „Malý Chlopek“, tkadlec z Jeseníků. Jedli jen kobzole, tedy brambory, a tak nebyli moc velcí, asi jako já. Můj tata, kamnář a hrnčíř, byl menší než mama, nabalil ji na Hradcu. Ta se předtím jmenovala Hellebrandtová. Po válce jsem se dozvěděl, že její bratr měl v Opavě dílnu na opravu tiskařských strojů a měl za ženu Němku. Aby dílnu neztratil, musel prosondovat svůj životopis až do středověku, jestli není Žid. Nebyl, ale zjistil, že Hellebrandti byli původně zemanský rod Vlčků od Pardubic, původně snad čeští bratři. Aby se nemuseli vysídlit, ukryli se do Jeseníků, kde měli fojtství. Za Marie Terezie se pak museli přejmenovat. Židé už si v té době vydobyli sice větší práva, ale nesměli si ponechat židovská jména, aby se integrovali do společnosti. A tak si vymýšleli ta německá jména s krásným zvukem. Tak se mí předci přejmenovali na Hellebrandty, což je takové vizionářské jméno znamenající „jasný žár“. A předek jednoho z majitelů galerie, kde právě vystavuji - Davida Železného -, se v té době zase přejmenoval na Eisenkraft. Ke změně na Železného jej pak donutili komunisti v padesátých letech.

Většina lidí si vás spojí například s trpaslíky, které teď ale na výstavě nenajdeme...

Všichni mě mají za sochaře, ale sochy přitom celý život dělám jen tak bokem. Poslední dobou jsem hlavně fotograf a malíř. V Národní technické knihovně jsem třeba nedávno vystavoval bannery s holkami, které fotím na ulicích (v tu chvíli vytahuje fotoaparát a fotí i mě). To jsou ale věci, které ode mě moc lidí nezná. Poslední dobou jsem měl spíše takové nenápadné výstavy, ta na Smetanově nábřeží je ale průřezem mojí tvorbou za posledních padesát let. Baví dokonce i moji ženu Libuši, která je jinak velice kritická.

Často vystavujete se svými studenty a absolventy. Kde aktuálně?

Do konce září probíhá výstava na Sovinci s Martinou Klouzovou - Niubó. Já mám přízemí, ona nadzemí. V galerii Prsten jsem nedávno instaloval svoje věci mezi designový nábytek, abych pomohl zpopularizovat nábytkářskou školu. Soubor prací mých absolventů je nějakou dobu také v zámku v Třeboni, rádi bychom jej více začlenili do stálé expozice. A v rámci festivalu Landscape vystavujeme také na Vítkově a ve Fuksově kavárně, což je takový squat v Praze na Štvanici.

Na výstavě Kugemat jsou i kresby staré padesát let. Jak vznikaly?

Když je u mě doma galerista Tomáš Zapletal viděl, říkal, že je to jako Kandinsky. V tu dobu jsem byl na střední škole a vůbec jsme netušili, která bije. Byli jsme izolovaní, neměli jsme v tu dobu informace ze

zahraničí, znali jsme možná tak Van Gogha. Další raná kresba z roku 1955 je oboustranná, šetřil jsem papír. Z druhé strany je půlka portrétu bývalého školníka a modela na SUŠce v Brně. Když už tam pak nebyl, jezdili jsme za ním do Pisárek. Stál nám nahý modelem v malé místnosti, kde byla jen postel. My jsme tam seděli tři a kreslili jsme si ho z pilnosti. Holky jsme samozřejmě kreslili radši, ale trénink je potřeba.

Některé z vašich soch tvoří jen pařezy, větve nebo prkna. Jak je má divák neznalý kontextu chápat?

Socha z pařezu a větví ve tvaru trofeje jelení hlavy má být poctou svatému Hubertovi. Jmenuje se to Posvátný jelen. Svatý Hubert nezastřelil jelena, protože se mu v jeho parožích zjevil kříž, a tak ho ušetřil a za to se stal svatým a patronem myslivců, paradoxně střelců zvěře. Má oči jelena a zároveň Krista. Dal mi je jeden vycpávač zvířat. Pak je tu pařez s názvem Přírodní strašidlo nebo dvacet let stará hnízda.

Co představuje choroš přibitý na oloupaném dřevě?

Západ slunce nad čínským mořem. Když jsem byl v Číně, všiml jsem si, že všechno umění je takové dramatické. I v přírodě je tam všechno takové kudrnatější. Na poloostrově tisíc kilometrů pod Pekingem jsem tyto tvary chodil studovat k moři. Skály a dokonce i živočichové se mi zdáli hrbatější. Choroš má znázorňovat Slunce, ale jiné než evropské. Vedle je pak obroušená dřevěná deska jako vodní hladina. To jsem jen sebral prkno, protože jsem si řekl, že to tak vypadá.

Ve vašich obrazech a fotografiích se navíc objevuje motiv plavkyň. Jaký máte vztah k vodě?

Je to moje neustálé téma. Tělo potřebuje pohyb a tak chodím pravidelně plavat, teď v létě třeba na Džbán. Ale je to trochu nuda, tak se koukám na holky, jak plavou a vznášejí se na vodě a pak si to skicuju a někdy i maluju doma na balkoně. Plátna s plavkyněmi byla nedávno vystavena v Ostravě. Velkoformátové fotky koupajících se žen jsou z venkovského koupaliště na Hradci, jen jsem z nich vystříhl detaily. Mezi nimi je zvětšenina žraloka, který tam figuruje jako nebezpečí, které hrozí i v radostném konzumu, když je jinak „ejchuchu“ a nečekáme ho. Byly součástí instalace v Pleskotově galerii s názvem Vánoce. Na střeše tam byl suchý stromček jako symbol toho, že konzumní Vánoce probíhají celý rok, i v létě, když se venku plave. Pak s plavkyněmi vznikl ještě soubor, který Veronika Bromová nazvala „kresbomalby“. Dělal jsem je na workshopu ve Stříteži na Vysočině, který tam pravidelně pořádá. Kus tam odtud je koupaliště, kde jsem každý den plaval a také maloval. Krájel jsem dvacetimetrovou roli papíru a houpičkou na nádobí na něj nanášel pigment.

Pracujete také s kamenem?

Právě dělám v lomu v pohraničí po dvaadvaceti letech kamennou sochu, bude to pomník Palackému ve tvaru knihy do Neratovic. Rekonstruuji křížště Minikrajiny v Ostravě, teď se právě projektují opravy. Do toho ještě v Plzni garantuju diplomové práce. Proto jsem do poslední chvíle nevěděl, jestli na pražskou výstavu kývnout. Na ní je mimochodem moje raná socha z mramoru, kterou jsem dělal v začátcích na akademii a ještě nikdy nevystavoval. Mramor jsem získal z rozbořených hrobů v Hradci nad Moravicí.

Chystáte i něco z kovu?

Na jaře jsem osadil nadživotní sochu z bronzu pro manželku mého známého. Objednal ji pro ni k narozeninám a přidělal na betonový sokl na jejich garáži. Vybral si to, když viděl jeden model, který mám doma v kuchyni. Před pár lety, kdy probíhala soutěž na oživení nádraží Ostrava – Svinov, jsem také začal dělat Trubkouny. Architekt dělal z trubek dostavby a já jsem navrhl jejich ozvláštňení. Udělal jsem z nich cestující, kteří se neznají, ale potkávají. Můj návrh sice nevyhrál, ale nabudilo mě

to na další téma. Na výstavě mám dva až tři roky staré Trubkouny z kartonu, ten největší z nich byl vystaven v Ostravě na Sokolské ulici. Rád bych je jednou také dal do kovu a osadil venku. Teď má být a podzim v Hradci Králové výstava skupiny 12:15 a chtěli tam i něco ode mě. Panu Neumannovi jsem nabídl, že bych tam udělal Trubkouny ze železa.

Klára Číkarová

Týden, 6. srpna 2018